

TORRELAVEGA,
25.-28. FEBRUĀRIS, 2025

BALVU NOVADA
PIEEREDZE

7. AKTIVITĀTE

Peer review

Balvu novada attīstības programmas 2022-2027 izvērtēšana

PEER REVIEW	03
PIEREDZES APMAIŅA	04
PIEREDZES VIZĪTES	05
Pārvaldība un stratēģiskās darbības joma	06
Teritoriālais fokuss	07
Starpnozaru integrācija un Stratēģiskā darbības joma	08
ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZVĒRTĒŠANA	09
1.jautājums- sabiedrības iesaiste	10
2.jautājums- pārnovadu sadarbība	12
3.jautājums- klimats	14
ATZIŅAS	15

Peer review

Konkursa “Pilsētu atbalsts” jeb “Peer review” **pamatmērķis** ir palīdzēt pilsētām uzlabot ilgtspējīgu pilsētu attīstības stratēģiju izstrādi un ieviešanu, Latvijas pašvaldību kontekstā, tiek izvērtētas attīstības programmas, izmantojot citu pilsētu pieredzi. Katra projekta kulminācija ir "Pilsētu atbalsta" pasākums, kurā projekta dalībpiilsētas satiekas, lai pārrunātu vienojošos izaicinājumus un problēmas un dalītos ar labo praksi.

Pilsētu atbalsta 7.aktivāte norisinājās Torrelavegā, Spānijā, laikā 2025.gada 25.-28. februārim, pulcējot vairāk kā 50 pārstāvjus no desmit valstīm, ar dažādām lomām: četras pilsētas ar izaicinājumiem – Balvi (LV), Torrelavega (ES), Sibiu (RO), Verona (IT); 19 pilsētas ar risinājumiem; ekspertu komanda, kas vadīja procesu, URBACT kontaktpunktu pārstāvji un Spānijas pašvaldību un ministrijas pārstāvji.

PIEREDZES APMAIŅA

Projekta klātienas aktivitāte tika organizēts divu dienu garumā. Aktivitātes ievadā visi dalībnieki tika iepazīstināti ar uzņemošo pašvaldību un viņu aktivitātēm, kam sekoja Eiropas komisijas DG REGIO, Spānijas Mājokļa un pilsētjautājumu ministrijas pārstāvju uzrunas un prezentācijas par jomas aktuālajiem jautājumiem.

Projekta klātienas aktivitātē tika analizētas četru pašvaldību attīstības programmas: Balvi (LV), Verona (IT), Sibiu (RO), Torrelavega (ES). Savā pieredzē dalījās eksperti no dažādām Eiropas valstīm, tādām kā: Itālija, Spānija, Grieķija, Čehija, Vācija, Rumānija u.c. Katras pašvaldības attīstības programmā tika izdalītas trīs vājās puses, ar kurām divu dienu garumā, pašvaldības darba grupa kopā ar ekspertiem no Itālijas, Grieķijas, Spānijas un Rumānijas analizēja problēmas cēloņus un noteica veicamās darbības situācijai uzlabošanai tuvākajiem 6 mēnešiem.

Balvu novada pašvaldības attīstības programmas kontekstā tika skatīti trīs jautājumi:

- Kā aktivizēt sabiedrības līdzdalību jautājumos, kas saistīti ar Balvu novada attīstības programmas 2022.-2027. gadam īstenošanu?
- Kā sistematizēt sadarbību, izņemot juridiski saistošu sadarbību starp kaimiņu pašvaldībām, kurām ir kopīgi līdzekļi un kuru mērķis ir izmantot kopīgas iespējas iedzīvotāju labā?
- Kā stratēģijā integrēt pielāgošanos klimata pārmaiņām un kā zināt, kad piemērotāka būtu papildu stratēģija tikai klimata pārmaiņām?

Neskatoties uz to, ka uz kopējā fona Balvu novada pašvaldība ir ļoti maza administratīvā vienība, eksperti ļoti profesionāli spēja izcelt un atrast risinājumus uzstādītajiem problēmjasautājumiem. Ekspertu komanda ļoti skrupulozi bija iedziļinājusies pašvaldības attīstības dokumentos un izpratusi pašvaldības specifiku.

Rezultātā tika iegūtas reālas idejas un labās prakses piemēri, kā uzlabot Balvu novada pašvaldības attīstības plānu un sasniegt izvirzītos mērķus. Būtisks ieguvums ir iegūtie starptautiskie kontakti, kurus perspektīvā iespējams izmantot citu projektu realizācijā. Aktivitātes laikā iegūta arī pozitīva pieredze pasākumu plānošanā un organizēšanā, kuru iespējams pārnest organizējot pasākumus pašvaldībā.

Pieredzes vizītes Besaya -Torrelavega apkārtnē 27.02.2025. tika organizētas kā maršruts ar pieturvietām. Katrs no programmā ietvertajiem objektiem ir saistīts ar problēmu, kas noteikta kā daļa no Torrelavega izaicinājumiem attīstības stratēģijā trīs jomās.

PĀRVALDĪBA UN STRATĒGISKĀS DARBĪBAS JOMA

SNIACE degradētā teritorija

SNIACE - kādreizējā ķīmiskās rūpniecības grupa, kas bāzējās Torrelavegā un nodarbojās ar celulozes, poliamīda un citu produktu ražošanu 20. gadsimta vidū, kopumā nodarbinot vairāk kā 3500 darbinieku. Rūpnīca sniedza nozīmīgu ieguldījumu Torrelavegas un visa Besaya reģiona ekonomiskajā attīstībā. 2020. gada februārī, SNIACE paziņoja par darbības izbeigšanu, līdz ar to izbeidzot 81 gadu ilgušo rūpniecības darbību Torrelavegā. Pēc rūpnīcas slēgšanas plašā teritorija ir piesārņota ar metālu un bīstamo vielu izplūdēm, kā arī novērojama slikta gaisa kvalitāte.

Šobrīd bijušās SNIACE rūpnīcas teritorijā atjaunojamās enerģijas uzņēmums "RIC Energy" un būvniecības uzņēmums "Copsesa" plāno izvietot zaļā ūdeņraža rūpnīcu Besaya H2, kurā ieguldījumi būs 850 miljoni eiro privāto investīciju. Projekts ir saņēmis stratēģisko atbalstu ES līmenī.

Gājēju un velosipēdistu ceļš (140 m garš un 5 m plats), pieslēdzoties Torrelavegas A-8 ceļam, ir izveidots, lai savienotu pilsētas centra daļu ar Las Tablas parku, kas ir degradēta zaļā teritoriju, kuras atdzīvināšanai tiek izmantoti Nākamās Paaudzes fondu (Next Generation funds) projekti. Gājēju un velo ceļa projekts līdzfinansēts no ERAF saskaņā ar Torrelavegas Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.

Jaunizveidotais celiņš tieši savieno Torrelavegas centru ar Zaļo ceļu jeb Greenways Besaya reģionā, kas stiepjas starp Suances un Barros (Los Corrales de Buelna), cauri Santillana del Mar, Torrelavega un Cartes.

Īstenojot projektu, uz tilta uzstādītas arī plūdu brīdināšanas sistēmas, jo gājēju ceļš ved tieši gar upi un plūdu laikā tiek slēgts.

STARPNOZARU INTEGRĀCIJA UN STRATĒGISKĀ DARBĪBAS JOMA

La Lechera atjaunošana

Atjaunojamās teritorijas un ēkas ir daļa no La Lechera rūpnieciskā kompleksa, kas uzbūvēts 1889. gadā un te darbojās reģionālā cukurfabrika, vēlāk arī piena rūpniecība. Pēdējais ēkas izmantošanas veids bija tirdzniecības jeb tirgus telpas.

Ēkas fasādes veido biezas nesošās sienas no vienlaidu ķieģeļiem, iekšpuse un ārpusē krāsota. Labi saglabāties un labā stavoklī ir rūpnīcas augstais skurstenis. Ēkas ir nozīmīgs industriālais mantojums reģionā un 2020. gadā komplekss tika atzīts par kultūras pieminekli.

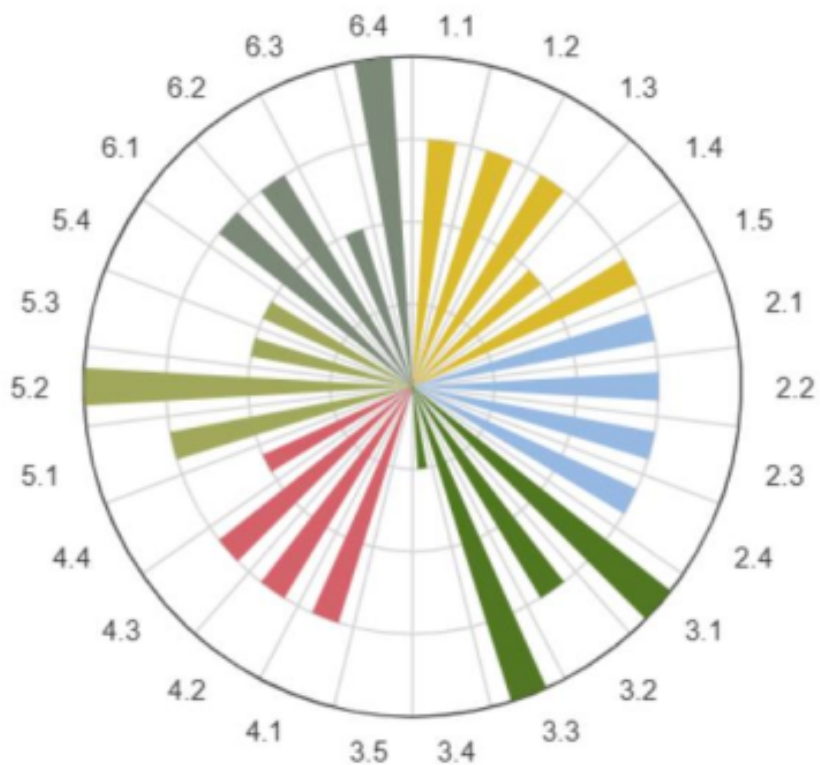
Projekts par ēku atjaunošanu un iedzīvināšanu tiek īstenots divās fāzēs - 1) reģionālā līmeņa institūciju pārraudzībā ēka tiek pārbūvēta un tajā tiks izvietota reģionālā mākslas kolekcija "Colección Norte", lai jaunais kultūras, mākslas un izstāžu centrs kļūtu par nozīmīgu kultūras tūrisma centru valsts mērogā; 2) turpmāko darbu īsteno Torrelavegas pilsēta sadarbībā ar reģionālā līmeņa institūcijām un Next Generation Funds atbalstu. Tā mērķis ir sniegt pašvaldības kultūras nozarei iespējas attīstīties un nostiprināt to kā ekonomikas dzinēj spēku, kā tas savulaik bija ar ēkā mītošajām rūpnieciskajām nozarēm.

Viscaur projekta īstenošanai ēku atjaunošanā tiek ievēroti Jaunais Eiropas Bauhaus principi. Īss video ieskats nākotnes vīzijā: [LA LECHERA](#)

Balvu novada attīstības programmas 2022-2027 izvērtēšana

Lai izvirzītu trīs jautājumus, attīstības programmas pilnveidei, tika veikta attīstības programmas izvērtēšana sešās kategorijās:

- 1.Stratēģiskā dimensija
- 2.Teritoriālais fokuss
- 3.Pārvaldība
- 4.Starpnozarū integrācija
- 5.Finansējums
- 6.Monitorings.

No 26 kritērijiem sešās kategorijās, viens jautājums nav attiecināms, seši kritēriji ir ar zemu vērtējumu (0-2), un 20 kritēriji ir vērtējami augsti (3-4).

KĀ AKTIVIZĒT SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBU JAUTĀJUMOS, KAS SAISTĪTI AR BALVU NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2022.-2027. GADAM ĪSTENOŠANU?

Kāpēc: Problēma ir nepietiekama sabiedrības līdzdalība dažādos pašvaldības procesos, iesaistot ieinteresētās puses (iedzīvotājus, uzņēmējus, organizācijas utt.), lai precīzāk noteiktu darbības un vajadzības. Trūkst aktīvas iedzīvotāju līdzdalības visā politikas ciklā un trūkst efektīvu un galu galā inovatīvu metožu un rīku (piemēram, aptaujas, kopienu sanāksmes, semināri, līdzdalības plānošana, koplēmuma procesi u. c.).

Kas ir paveikts: Izstrādājot programmu, tika izveidotas sabiedrības aptaujas anketas, kuras varēja aizpildīt digitāli, un iedzīvotāji tika aicināti izteikt savu viedokli arī rakstiski, dodot viņiem mēnesi laika, lai iepazītos ar attīstības plānošanas dokumentu un iesniegtu savu viedokli. Informācija par dokumenta sagatavošanu ar aicinājumiem piedalīties tika publicēta visu četru pašvaldību tīmekļu vietnēs, laikrakstos, sociālajos tīklos un vietējā laikrakstā. Dažādu jautājumu izskatīšanai tika izveidotas divu veidu darba grupas, un tika organizētas Attīstības dienas, lai apspriestu un saņemtu viedokļus. Paraleli tika izveidota arī digitāla platforma, kurā kartē varēja atzīmēt vietas ar ierosinājumiem uzlabojumiem. Šobrīd sabiedrība var piedalīties, pārstāvēt savu pagasta iedzīvotāju padomes (tādas 5 no 21 administratīvās vienības Balvu novadā), bet citi var apmeklēt domes sēdes, izteikt savu viedokli, piedalīties aptaujās, apspriest jautājumus individuāli vai vērsties ar iesniegumu pašvaldībā vai sociālajos medijos.

Kas ir darbojies un kas nav darbojies: Tas, kas izdevās, bija dažādu metožu izmantošana, lai sasniegtu dažādas kopienas grupas, gan aptaujas, gan semināri, diskusijas, Attīstības dienas, vietu kartēšana. Šādā veidā diferencējot iespējamās cilvēku sasniegšanas veidus - klātienē un attālināti -, palielinājās iespēja iegūt vairāk informācijas. Protams, tas prasa daudz vairāk laika resursu. Šobrīd, īstenojot attīstības programmu un nenosakot prioritāros fokusus kā Balvu novada pašvaldība (tas nozīmē, pašvaldība cenšas ieguldīt visos iespējamajos uzdevumos, un, kā aprakstīts iepriekš, to ir 36, kas Attīstības plānošanas nodaļai ikdienas darbu padara haotiskāku un arvien vairāk trūkst laika projektu nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanai- tehnisko dokumentu, iestāžu saskaņojumu, izziņu u.c. savlaicīgai sagatavošanai), trūkst laika un resursu kvalitatīvai iedzīvotāju iesaistei sabiedriskajās diskusijās, kā arī kopumā inovatīvām pieejām, piemēram, hakatoni, darbnīcas u.c., lai kopīgi risinātu kādu attīstības problēmu. Fiziskas sanāksmes vienkārši nedarbojas, iedzīvotāji nav ieinteresēti ierasties, jo īpaši, ja uzrunas forma ir bijusi publiska (publiskis uzaicinājums pašvaldības tīmekļvietnē, pašvaldības informatīvajā izdevumā, vietējā laikrakstā, sociālajos tīklos). Par to liecina arī fakts, ka no 21 pašvaldības administratīvās vienības tikai 5 jeb 24 % ir izveidotas iedzīvotāju padomes. Par to, ka vecās metodes nedarbojas, liecina arī tas, ka, kā to paredz Balvu novada iedzīvotāju padomes nolikums, lai nobalsotu par administratīvās teritorijas iedzīvotāju padomi, nepieciešams, lai vismaz 5% no deklarētajiem iedzīvotājiem personīgi piedalītos kopsapulcē.

Citu valstu/pašvaldību pieredze:

Itālija - iesaista reliģiskās kopienas, lai uzklautu iedzīvotājus un viņu viedokļus. Pēc Sv.Misēm parasti notiek neformālas tikšanās pie banketa galda (ēdiens ir svarīgs). Arī Itālijā ir lauku reģioni, bet katrā no tiem ir NVO, aktīvās kopienas.

Spānija - darbojas aktīvo iedzīvotāju kopienas, bet vajadzīgs moderators, kurš regulē procesus un uztur komunikāciju ar pašvaldību. Lai kļūtu par moderatoru, ir svarīga neformālo līderu apmācība.

Rumānija - aktīvi izmanto projektu iespējas un Eiropas fondu naudu, lai būtu cilvēks, kurš strādā ar aktīvajām kopienām, sadarbojas ar valsts un reģiona NVO.

Grieķija - visa komunikācija notiek pēcpusdienās kafējnīcās, kur notiek aktīva viedokļu un ideju apmaiņa. Sociālais darbinieks ikdienā nesēž birojā pie galda, bet viņa ikdiena ir "būt ielās", iegūt iedzīvotāju uzticību, iegūt informāciju. Ļoti labs iedzīvotāju viedokļu iegūšanas veids. Svarīgi atrast punktus, kas apvieno vietējo kopienu (sporta komanda? konkrēti svētki vai notikums? reliģija? u.c.)

Latvija (Saldus) - koprades telpa, fiziska vieta, kura neatrodas pašvaldības centrālajā ēkā, kur cilvēkiem satikties, atvērta no agra rīta līdz vēlam vakaram, to var izmantot jebkurš iedzīvotājs, jebkura iedzīvotāju grupa vai kopiena.

Dažādas idejas, kuras izskanēja no ekspertiem:

- Svarīgi skaidrot iedzīvotājiem projekta būtību. VĒL SVARĪGĀK runāt ar iedzīvotājiem viņiem saprotamā valodā.
- Brīvprātīgie, kuri veic aptaujas, iet pie dažādām mērķgrupām.
- Dažādas darbnīcas, kurās satiekās dažādi cilvēki, ar dažādām interesēm, kuri iesniedz savas idejas. SVARĪGI pēc tam ir atgriezeniskā saite, kuras no šīm idejām turpmāk tiks izmantotas, u.tml.
- Jādomā, kā nodrošināt iedzīvotāju mobilitāti jeb iespēju nokļūt pulcēšanās vietās, vai tas nav viens no iesaistītiem, kāpēc iedzīvotāji neiesaistās aktivitātēs.
- Apzināt kopienas un to līderus.
- Aktīvo kopienu līderu apmācības, paraugu, piemēram, prezentāciju sagatavošana, līderu turpmākam darbam kopienās un sadarbībā ar pašvaldību.
- Digitālie risinājumi, piemēram, īpašas aplikācijas/lietotnes, ar kuru palīdzību gan sasniegt dažādas mērķauditorijas, gan saņemt atgriezenisko saiti no tām.

Galvenās atziņas:

- Noteikt un sadarboties ar vietējiem dalībniekiem/neformālajiem līderiem, kas darbosies kā starpnieki, lai sasniegtu vietējo kopienu.
- Nodrošināt apmācību iespējas neformālajiem līderiem (izmantojot CERV programmu, EUI City to City exchange, URBACT u.c.).
- Iesaistīt cilvēkus neformālā veidā, organizējot fiziskus pasākumus (kultūras, sporta, reliģiskus u. c.).

Rīcības plāns turpmākajiem sešiem mēnešiem:

- Pieredzes apmaiņa ar Eiropas pilsētām, izmantojot ESI programmu, par līdzdalības pieejām, metodēm un instrumentiem (ar Romu (Itālija) un Pireju (Grieķija)).
- Noteikt mērķauditorijas, nosakot un analizējot iedzīvotāju grupas, lai izprastu to vajadzības, paradumus un specifiskās iezīmes.
- Apzināt un sadarboties ar vietējiem dalībniekiem/ neformālajiem līderiem, kas darbosies kā starpnieki, lai sasniegtu vietējo sabiedrību.

KĀ SISTEMATIZĒT SADARBĪBU, IZŅEMOT JURIDISKI SAISTOŠUS GADĪJUMUS, STARP ROBEŽOJOŠĀM PAŠVALDĪBĀM, KURĀM IR KOPĪGI RESURSI UN KURU MĒRĶIS IR IZMANTOT KOPĪGAS IESPĒJAS IEDZĪVOTĀJU LABĀ?

Kāpēc: Viens no pašvaldības izaicinājumiem ir uzlabot starppašvaldību sadarbību ar pierobežas pašvaldībām Latgales plānošanas reģionā- Ludzas un Rēzeknes novadiem un Vidzemes plānošanas reģionā - Alūksnes, Gulbenes un Madonas novadiem. Sadarbība, kas nav tikai juridiski saistoša, palīdzētu uzlabot pakalpojumus iedzīvotājiem un viesiem, kā arī veicinātu uzņēmējdarbības iespējas un attīstītu dažādas vajadzības ārpus pašvaldību robežām (piemēram, vienā pašvaldībā pusē notiek ceļu būvniecība, bet ceļš turpinās arī otrā pašvaldībā, bet tur tas nav primārais investīciju objekts, tāpēc ceļu lietotāji izmanto pusceļu labu ceļu un otru pusi - mazāk kvalitatīvu to pašu ceļu).

Šīs problēmas ir saistītas ar to, ka:

- attīstības programmas plānotajām darbībām nav noteiktas mērķteritorijas un iedzīvotāji, uz kuriem ir vērstas plānotās darbības;
- stratēģijā nav paredzēti mehānismi koordinācijai starp struktūrām, kas atbildīgi par investīciju plānā iekļautajām darbībām;
- stratēģijā nav paredzēts monitorings, kas ļautu pāriet no vajadzībām uz mērķiem (kādas ir vēlamās izmaiņas).

Kas ir paveikts: Lai īstenotu sadarbību ar kaimiņu pašvaldībām Balvu novada attīstības programmas 2022.-2027. gadam izstrādē, kaimiņu pašvaldības (Alūksnes, Gulbenes, Madonas, Madonas, Rēzeknes, Ludzas novadi) tika aicinātas iesniegt savus priekšlikumus sadarbības stiprināšanai un sadarbības jomām; četras no piecām pašvaldībām iesniedza priekšlikumus, virspusēji, uz nepilnas lapaspuses. Sadarbības attīstībai, tika minētas šādas jomas: austrumu robežas stiprināšana, tūrisms, uzņēmējdarbība, māksla, tostarp amatiermāksla. Īstenojot attīstības programmu, ir svarīgi strādāt pie kopīgo stipro punktu meklēšanas un vajadzību apzināšanas, lai stiprinātu ne tikai pierobežas teritoriju, bet arī padarītu to pievilcīgu citiem interesentiem, ņemot vērā līdzīgos pašvaldību izaicinājumus. Pašvaldību sadarbība ir stiprināta arī kopīgos projektos, kas diemžēl nav bijis daudz, jo īpaši ņemot vērā nelielo skaitu programmu, kurās iespējams veidot sadarbību starp pašvaldībām no dažādiem reģioniem.

Kas ir darbojies un kas nav darbojies: Pašvaldību sadarbībā ir jomas, kurās specializējas organizācijas, kas veicina pašvaldību sadarbību tīklu, kopējā labuma sasniegšanai. Piemēram, Latgales Tūrisma asociācija ir apvienojusi visas Latgales pašvaldības, kas palīdz plašāk saskatīt tūrisma attīstības iespējas un tendences reģionā. Papildu mehānisms ir Latgales plānošanas reģions un tā aktivitātes, sanāksmes, tematiskie pasākumi, diskusijas par aktuālām un attīstības veicināšanai nozīmīgām tēmām pašvaldībās. Vēl viens faktors, kas darbojas sadarbības stiprināšanā, ir projekti, tādējādi kopīgi strādājot pie kādas vajadzības, piemēram, projekts “GreenWays”, tieši un netieši sadarbojoties un attīstot tūrismu uz vecajiem dzelzceļiem, vai “Zaļā palete”, kur kompleksi tika risinātas vides problēmas, pārnesot labās prakses pieredzi starp pašvaldībām. Sadarbības veicināšanai starp pašvaldībām, neatkarīgi no reģioniem, trūkst publisko programmu, kas veicinātu kopīgas darbības, teritorijas izaicinājumu risināšanā, ārpus novadu robežām. Trūkst arī regulāras informācijas apmaiņas un kopīgu darba grupu, kurās varētu izvērtēt inovācijas un nākotnes ieceres pašvaldībās, lai pasākumi pašvaldībās nedublētos un neradītu savstarpējo konkurenci. Pašlaik starpreģionālā sadarbība notiek formālā kontekstā un attīstības plānošanas programmā ir minimāli uzsvērti. Neformālā vai ārpusreģionālā sadarbība, kas būtu nozīmīga ilgtermiņā, attīstības mērķu sasniegšanai, ir ļoti minimāla.

Citu valstu/pašvaldību pieredze: pieredzes apmaiņa starp lauku un pilsētu teritorijām, mācoties vienu no otra labās prakses, kā arī izvērtējot izaicinājumus no cita skatu punkta, tādējādi, iespējams, radot jaunus risinājumus ārpus esošā skatījuma. “No apakšas uz augšu” pieeja, komunicējot ar iedzīvotājiem teritorijās, kas atrodas pie robežas ar citiem novadiem, tādējādi aicinot apkārtnes iedzīvotājus piedalīties sarunās un veidot diskusiju par kopēju teritorijas attīstību un vajadzībām, neskatoties uz administratīvajām teritorijām. Pašvaldībām, pirms uzsākt sadarbību, būtu jāspēj atbildēt, kādi ir kopējie izaicinājumi, veicinot dialogu starp dažādām ieinteresētajām pusēm, tādējādi spējot adresēt šīs vajadzības pierobežas novadiem. Datu lietošanai un monitoringam, kopējo izaicinājumu risināšanai, izmantot sadarbības iespēju ar universitātēm, kā arī datu iegūšanai, iesaistīt iedzīvotājus. Izveidot publiski pieejamu datu sistēmu, kas varētu būt noderīga arī kaimiņu novadiem, plānojot nepieciešamās aktivitātes, kā arī sadarboties ar pašvaldībām, datu iegūšanā, digitalizējot datus. Iztrūkstošo informāciju pieprasīt no valsts statistikas datu centra, ja tā ir nepieciešama un aktuāla arī citām pašvaldībām. Lai veicinātu pašvaldību sadarbību, ir nepieciešams definēt vajadzību būtiskumu un nepieciešamību, meklējot kopīgos spēka un vājuma punktus, kurus kopīgi veicināt vai mazināt. Izvērtēt sadarbības iespēju ar nevalstisko sektoru, sadarbības paplašināšanai un veicināšanai, iesaistīties organizācijās, kas risina pašvaldībai svarīgus jautājumus.

Dažādas idejas, kuras izskanēja no ekspertiem:

- Identificēt augstas prioritātes projektus, kas var mobilizēt atbalstu no plašāka ieinteresēto pušu loka.
- Izmantot visas pieejamās zināšanas un kapacitāti veidojošus instrumentus, tīklošanās iespējas, lai stiprinātu pašvaldību sadarbību un optimizētu ES fondu izmantošanu, risinot administratīvās kapacitātes izaicinājumus.
- Izstrādāt integrētu attīstības stratēģiju, plašākai teritorijai, ņemot vērā funkcionālo lietojumu.
- Novērtēt sadarbību! Izmantot monitoringa un izvērtēšanas iespējas, lai sekmīgi nodotu informāciju par kopējo mērķu sasniegšanas progresu.
- Izstrādāt kopīgu konkurētspējīgu profilu un datu bāzi, investīciju piesaistei.
- Veicināt virs-pašvaldību (reģionu) pieeju, adresējot klimata izaicinājumus, uz kā pamata balstītos mazāku pašvaldību/administratīvo vienību klimata dokumentu izstrāde.
- Izveidot stratēģisko ietvaru izpratnes nodrošināšanai visām iesaistītajām pusēm projektos, kas ietver vairāku pašvaldību sadarbību.
- Vēlme sadarboties - lokālisma pārvarēšana.

Rīcības plāns turpmākajiem sešiem mēnešiem:

- Izveidot sadarbību ar universitāti/-ēm, lai iegūtu datus un informāciju, kas palīdzētu nepieciešami pašvaldībai, tālākai datu apkopošanai un izmantošanai;
- Izveidot pārbaudes sarakstu “check-list” projekta vadības komandai par sadarbību un situāciju blakus pašvaldībās (kādas ir paredzētās investīcijas, esošie projekti, aktualitātes utml.);
- Izveidot struktūru/melnrakstu investīciju/projektu ideju prezentēšanai, lai standartizētu pieeju publiskajām prezentācijām, piemēram, komitejās un domes sēdēs (kāda veida informācija jāiekļauj utt.).

KĀ STRATĒGIJĀ INTEGRĒT PIELĀGOŠANOS KLIMATA PĀRMAIŅĀM UN KĀ ZINĀT, KAD PIEMĒROTĀKA BŪTU PAPILDU STRATĒGIJA TIKAI KLIMATA PĀRMAIŅĀM?

Kāpēc: Izaicinājums ir integrēt pielāgošanos klimata pārmaiņām esošajā pašvaldības attīstības programmā, jo klimata jautājumi tajā ir vāji risināti. Klimata jautājumu akcentēšana Balvu novadā ir būtiska, lai nodrošinātu turpmāko novada attīstību, t.sk. projektu finansējuma piesaisti, ilgtermiņa vīziju un pielāgošanos klimata izaicinājumu vajadzību īstenošanai (piemēram, projekti ēku dzesēšanai, ierīkojot augu sienas vai nostiprinot upju un ezeru krastus u.c.).

Kas ir paveikts: Ir atzīta nepieciešamība pēc pielāgošanās klimata pārmaiņām rīkiem. Balvu pašvaldības rīcībā ir Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra dati, kas sniedz informāciju (balstoties uz vairāku gadu garumā apkopotajiem meteoroloģiskajiem datiem) par to, kādi klimata izaicinājumi gaidāmi nākotnē katrā pašvaldībā. Dati parāda faktorus un to reitingus, pamatojoties uz vēsturisko informāciju, un faktori, kuriem ir 3. reitings, ir tie, kas pašvaldībai nākotnē būs klimata izaicinājumi. Balvu pašvaldībai no šīs informācijas izriet šādi izaicinājumi: aukstuma viļņi, nokrišņu risks, sniega risks, un tiem būs jāpievērš uzmanība, lai tiem pielāgotos (infrastruktūra, attīstība, iedzīvotāju labklājība u. c.). Balvu novadā ir izveidota vienota sistēma, kurā katra Balvu novada pašvaldības iestāde (skolas, pagastu apvienību pārvaldes, sociālās aprūpes nami, bibliotēkas, kultūras nami u. c.) var augšupielādēt un ievadīt datus par savām ēkām, kā arī informāciju par siltumenerģijas un elektroenerģijas patēriņu pa mēnešiem kopš 2021. gada, tādējādi ļaujot redzēt tendences un salīdzināt ēku energoefektivitāti ar citām līdzīgām ēkām novadā. Ir iekļauta arī informācija par ēkām, publisko apgaismojumu un autoparku. Pašlaik tiek izstrādāta arī Balvu pašvaldības energopārvaldības sistēmas dokumentācija. Pašvaldība īsteno arī dažādus Eiropas Savienības projektus, lai veicinātu ēku energoefektivitāti, kā arī iegādājas elektriskos autobusus, lai mazinātu ietekmi uz klimatu.

Kas ir darbojies un kas nav darbojies: Šobrīd Balvu novada attīstības programmā 2022-2027. gadam klimata aspekts ir pieminēts ļoti minimāli, dokumenta pielikumā uz 1,5 lappusēm norādot dažus vispārīgus datus un nacionālā plāna mērķus, klimata neitralitāti, nenorādot Balvu novada attīstības ceļus, vajadzības un prioritātes, sasniedzamos rādītājus, uz kuriem pašvaldība koncentrēsies, lai mazinātu klimata riskus. Līdz ar to šobrīd šis jautājums ir, var teikt, kaut kas jauns, kas stratēģijā nav pietiekami aplūkots, tāpēc ir grūti izvērtēt, vai šāds ar klimatu saistīts dokuments būtu jāizstrādā atsevišķi, vai arī tik mazai pašvaldībai būtu pietiekami stratēģijā iekļaut paplašinātu informāciju.

Citu valstu pieredze:

Svarīgi klimata pārmaiņas vērtēt caur ekonomiskās aktivitātes prizmu, kādu iespaidu uz vietējo vai reģionālo ekonomiku atstāj izmaiņas klimatā. Liela loma ir datiem. Lai pieņemtu pareizus, datus balstītus lēmumus, nepieciešams apkopot datus par pašvaldības infrastruktūru un norisēm dabā pašvaldības teritorijā. Uz klimata pārmaiņām nepieciešams skatīties arī reģionālā līmenī, veicinot pašvaldību sadarbību energopārvaldības un klimatneitralitātes procesu ieviešanā.

Rumānija - Projekta ietvaros ir izveidota NVO, kura nodarbojas ar klimata pārmaiņu un energopārvaldības jautājumiem. Dalība Mēru paktā.

Grieķija - Klimata pārmaiņu ietekme uz reģiona ekonomiku.

Dažādas idejas, kuras izskanēja no ekspertiem:

Klimata pārmaiņu stratēģiju nepieciešams integrēt esošajos attīstības dokumentos.

Klimata pārmaiņas ir reāls drauds lauku teritorijām, un tajās esošajiem ražojošajiem uzņēmumiem (lauksaimniekiem).

Nepieciešams diskutēt un iesaistīt vietējos lauksaimniekus, cenšoties atrast kopīgus risinājumus.

Rīcības plāns turpmākajiem sešiem mēnešiem:

- Aptaujas uzsākšana, kas adresēta kaimiņu pašvaldībām, lai apzinātu darbības / situācijas / to, kā tās risina klimata jautājumus (plāni, resursi, speciālisti, projekti utt.), lai uzsāktu sadarbību un optimizētu resursus.
- Organizēt un īstenot mācību vizīti Latvijas pašvaldībā, kurā jau ir izstrādāts stratēģiskais un klimata / enerģētikas rīcības plāns, lai apmainītos ar zināšanām un mācītos.
- Identificēt, kartēt un uzrunāt dažādas struktūras Latvijā, kas, iespējams, jau vāc klimata rīcības plānam būtiskus datus, un apkopot tos vienuviet.

ATZIŅAS

Iluta Jaunzeikare

BALVU NOVADA CENTRĀLĀS PĀRVALDES KOMUNIKĀCIJAS UN INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU NODAĻAS VADĪTĀJA

Dalība pilsētu atbalsta projektā “Pilsētu atbalsts” jeb “Peer Review” man bija unikāla iespēja piedalīties augsta līmeņa projektā, kas izcēlās ar augstu kvalitāti, izcilu organizāciju un ievērojamu dalībnieku sastāvu. Šī iniciatīva ļāva mums sadarboties ar Eiropas līmeņa ekspertiem, kas mūsu nelielajai pašvaldībai bija īpaši vērtīga pieredze. Projekta gaitā mēs nekad nejutāmies mazi vai mazsvarīgi. Tieši pretēji, mūsu viedokļi tika uzklauti, un mēs tikām iedrošināti aktīvi iesaistīties. Šāda pieeja veicināja mūsu pārliecību un motivāciju turpināt attīstīt novadu. Esmu guvusi daudz vērtīgas pieredzes un ideju, kas palīdzēs turpmākajā darbā. Šāda veida projekti ir būtiski, lai stiprinātu pašvaldības kapacitāti un veicinātu starptautisku sadarbību.

Jānis Bubnovs

BALVU NOVADA PAŠVALDĪBAS IZPILDDIREKTORA VIETNIEKS

Dalība projektā Balvu novada pašvaldībai bija privilēģija atrasties vienā stratēģiskajā līmenī ar Eiropas lielajām pilsētām, tādām kā Verona. Pasaules līmeņa ekspertu sniegtās atziņas ir lieliska ceļa karte pašvaldības attīstības plānošanai. Šāda veida pieredzes apmaiņa pašvaldības darbiniekiem ir ļoti būtiska, lai pilnveidotu sevi, savas zināšanas un gūtu pārliecību par savām spējām. Projekts, sākot no sagatavošanās un beidzot ar klātienē divu dienu darbu kopā ar citām pašvaldībām un ekspertiem bija ļoti intensīvs, bet sasniegtais rezultāts dod gandarījumu un degsmi, tuvāko sešu mēnešu laikā paveikt daudz mazas, bet ļoti svarīgas lietas attīstības dokumentu pilnveidošanā. Iegūtie starptautiskie kontakti ir sēkla tālākai sadarbībai un teritorijas attīstībai. Tikai mācoties, pilnveidojoties un kritiski vērtējot paveikto, mēs spēsim sasniegt savas virsotnes.

Ineta Bordāne

ZIEMEĻLATGALES BIZNESĀ UN TŪRISMA CENTRA TŪRISMA ORGANIZATORE

Dalība projekta "Peer review" 7.aktivitātē bija īpaša un ļoti vērtīga pieredze, kas ļāva ieklausīties un novērtēt pieredzējušu dažādu Eiropas valstu un Eiropas institūciju ekspertu pieredzi un padomus saistībā ar pilsētu un pašvaldību attīstības plānošanas un īstenošanas jautājumiem. Darbs grupās un pieredzes apmaiņa ietvēra gan reālus praktiskus padomus par sabiedrības iesaisti, vietējās kopienas stiprināšanu, kā arī par to, ka attīstības plānošanā visa pamatā ir kopējā vīzija un stratēģiskie mērķi, komandas darbs un skaidra komunikācija ar iesaistītajām pusēm – pašvaldības vadību, lēmējvaru, dažādām iedzīvotāju grupām. Balvu novada pašvaldības projekta komanda tika novērtēta īpaši atzinīgi par to degsmi, motivāciju un iniciatīvu, ka vēlamies uzlabot pašvaldības darbības attīstības stratēģijas īstenošanā. Pirms klātienē pasākumā Torrelavegā, projektu vadītāja Santa Šmite ieguldīja apjomīgu darbu, lai 7 projekta eksperti no Itālijas, Grieķijas, Rumānijas, Spānijas un Eiropas Komisijas varētu detalizēti un konstruktīvi sniegt savu vērtējumu un labākās rekomendācijas novada attīstībai, kā arī aicināja uz sadarbību jau nākamajos projektos.

Santa Šmite

BALVU NOVADA CENTRĀLĀS PĀRVALDES PROJEKTU VADĪTĀJA

Lai sagatavotos aktivitātei, pašvaldības speciālisti ieguldīja lielu darbu, Balvu novada attīstības programmas 2022.-2027.gadam, izvērtēšanai. Dokumenta izstrādi vadīja divas Eiropas ekspertes, kas ar savu profesionālo pieeju ļāva sasniegt maksimālu kvalitāti programmas izvērtēšanas aprakstam. Šis apraksts kalpoja par pamatu pieciem ekspertiem no Romas (IT), Piereju(GR), Alba Iulias (RO), Heresa de la Frontera (ES), priekšstata gūšanai par Balvu novadu, juridiskajiem nosacījumiem, programmas izstrādes un ieviešanas procesu, principiem, vajadzībām, stiprajām un vājajām pusēm, sociālo, ekonomisko un ģeogrāfisko stāvokli, kā arī izpratnes gūšanai par trīs izaicinājumiem attīstības programmā, lai klātienē aktivitātē varētu piedāvāt plašu ieskatu risinājumos. Klātienē pasākums bija intensīvs, taču izvirzītais mērķis tika sasniegts- pašvaldības speciālisti atgriezās ar deviņiem pasākumiem, ko īstenot nākamo sešu mēnešu laikā, lai uzlabotu attīstības programmas ieviešanas izaicinājumus. Šis bija ļoti kvalitatīvi noorganizēts pasākums, apvienojot ekspertus no dažādām Eiropas valstīm, kā arī iekļaujot ik vienu pašvaldību, radot piederības sajūtu, neatkarīgi no pašvaldības izmēra, jo arī Romai un Balviem ir līdzīgi izaicinājumi, kas pavēra plašu diskusiju loku, tādējādi sniedzot ļoti vērtīgas atziņas, ko esam atveduši arī mājup. Šis pasākums pierādīja, ka ar atvērtu prātu, konstruktīvu dialogu un vēlmi mācīties, klausīties un pilnveidoties, ir iespējams sasniegt izvirzītos mērķus, neatkarīgi no iepriekšējās pieredzes. Esmu ļoti pateicīga par iespēju būt daļai no "Peer review" 7.aktivitātes, jo vienā telpā atradās 23 pašvaldības no dažādām valstīm, kā arī eksperti, kopumā koncentrējot vairāk kā 50 speciālistus vienuviet, no kuriem mācīties un attīstīties! Šis ir ļoti vērtīgs pasākums pašvaldībām!

Lana Rodcenko

EIROPAS PILSĒTINICIATĪVAS KONTAKTPUNKTS LATVIJĀ

Dalība Peer Review uzsaukumā ir lieliska iespēja satikt pilsētu praktiķus no visas Eiropas un saņemt rekomendācijas jomās, kuras dalībpašvaldība noformulējusi kā izaicinošas. Pasākuma laikā, neatkarīgi no lomas, kuru ieņemam, mēs visi esam vienā laivā – ieinteresēti atbalstīt pašvaldību komandas, kas atvērti strādā savu pieeju uzlabošanas virzienā, un nodibināt ilgstošas sadarbības. Pasākuma, kas norisinājās Torrelavegā, laikā Balvu komanda ar atvērtu prātu ne tikai uzklusēja un reflektēja, bet arī izvirzīja praktiski realizējamus soļus Balvu novada izaugsmei.

KOPĀ UZ IZAUGSMI!